

УДК 631.527:582.717.4:631.544.4

**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СОРТІВ ГОРТЕНЗІЇ
ВЕЛИКОЛИСТОЇ ЗА ДОРОЩУВАННЯ У ЗИМОВИХ ТЕПЛИЦЯХ
COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF VARIETIES OF HYDRANGEA
MACROPHYLLA FOR TO CONTINUE GROWTH IN WINTER GREENHOUSES**

Гавриць І.Л. / Havris` I.L.

к.с.-г.н., доц. / PhD, agr.s., assoc. prof.

ORCID: 0000-0001-5965-9916

Калениченко В.В. / Kalenychenko V.

студент / student

Національний університет біоресурсів і природокористування України,

Київ, вул. Героїв Оборони, 13, 03041

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,

Kyiv, Heroyiv Oborony, 13, 03041

Анотація. Представлено оцінку господарсько-біологічних показників сортів гортензії великолистої іноземної селекції в умовах зимових теплиць типу Venlo. Визначено особливості проходження фенологічних фаз росту і розвитку рослин залежно від сорту. Наведено тривалість основних фенологічних періодів сортів, а також біометричні параметри морфологічних ознак квітконосів та суцвіть гортензії великолистої залежно від сорту.

Ключові слова: сорт, гортензія великолиста, суцвіття, зимова теплиця.

Вступ.

Одним із найпопулярніших напрямів квітництва закритого ґрунту є вирощування горщечкових квітів. Вони мають триваліший період зберігання у порівнянні із зрізочними рослинами, оскільки у них обмін речовин не порушується. Відтак їх можна реалізовувати у міру попиту [1, 2].

Для виробничого господарства перевагою горщечкових культур є зручність у використанні – за потреби можна переносити, ущільнювати виробничі площі, доріжки, проходи, що збільшує коефіцієнт використання корисної площі теплиці. І хоч багато квітів можна вирощувати в горщечках або контейнерах, до горщечкових відносять лише ті, що для зрізу непридатні [4].

У декоративному квітництві провідна роль належить гортензії. Її цінують за різноманітність форм суцвіть, велику палітру кольорів, великі фігурні листки, оригінальну кору та невибагливість і рясне цвітіння.

Гортензію вирощують як у відкритому, так і у закритому ґрунті. Для вирощування у закритому ґрунті використовують гортензію великолисту. Селекціонерами всього світу створено велику кількість сортів і гібридів цієї ефектної рослини. Нові сорти для кімнатного розведення, на відміну від класичних, відрізняються висотою стебла лише 50-100 см.

Тому метою наших досліджень було визначити особливості росту та розвитку шести сортів гортензії великолистої іноземної селекції за дорощування в зимових теплицях.

Методика досліджень.

Об'єктом досліджень були шість сортів гортензії великолистої селекції Нідерландів: Adria blue – контроль, Amsterdam red, Kronentor pink, Sneeuwbal

white, Stolpen pink та сорт Adula bicolor із оригінальним основним синьо-фіолетовим забарвленням та вторинним – білим кольором по краю чашолистків (табл. 1).

Таблиця 1

Досліджувані сорти гортензії великолистої

		
Adria blue (K)	Amsterdam red	Kronentor pink
		
Sneeuwbal white	Stolpen pink	Adula bicolor

Експериментальну роботу проводили у 2017-2018 рр. у ФГ «Камелія-К». Рослини гортензії у горщечках закуповували у нідерландської компанії «Chauvin hortensia». У господарстві «Камелія» розміщували їх на стелажах площею 5м² у шаховому порядку. Кількість рослин на обліковій ділянці – 15 шт. Дослід проводили у трикратній повторності.

Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сортів здійснювали методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань і підрахунків згідно методики, рекомендованої Українським інститутом експертизи сортів рослин [3].

Результати досліджень.

З технологічної і економічної точки зору важливе значення має визначення календарних строків дорощування гортензії, а отже, і вступу рослин у окремі стадії розвитку. Дослід заклали 26 грудня 2017 року, і через два дні вже спостерігали початок росту пагонів (табл. 2).

У другій декаді січня відмічали появу суцвіть з незначною різницею між сортами. Так, у сортів Adria blue (K), Amsterdam red, Sneeuwbal white та Stolpen pink появу суцвіть відмічали 11 січня, а у сортів Kronentor pink і Adula bicolor – на день пізніше.

В кінці першої декади лютого суцвіття почали набувати забарвлення. Першими сортами, на яких почалося розкриття стерильних квіток, були

контрольний сорт Adria blue та Amsterdam red, перші квітки на них з'явилися 7 лютого. Найпізніше вступив у фазу цвітіння сорт Adula bicolor – 10 лютого, що на 3 дні пізніше від контролю.

Таблиця 2
Фенологічні спостереження за сортами гортензії, 2017-2018 рр.

Варіант	Дата			
	початку дорошування	початку росту пагонів	появи суцвіть	початку забарвлення суцвіть
Adria blue (K)	26.12.17	28.12.17	11.01.18	07.02.18
Kronentor pink			12.01.18	09.02.18
Amsterdam red			11.01.18	07.02.18
Sneeuwbal white			11.01.18	08.02.18
Stolpen pink			11.01.18	08.02.18
Adula bicolor			12.01.18	10.02.18

Період від початку дорошування гортензії до появи суцвіть несуттєво відрізнявся за сортами і становив 16-17 днів (табл. 3). Проте, від появи суцвіть до з'явлення кольору у сортів Adria blue (K) та Amsterdam red пройшло 43 дні. Тривалішим був цей період у сорту Kronentor pink – 45 днів. Найдовше розвивалася квітка сорту Adula bicolor. Забарвлення на рослинах цього сорту з'явилося на 46-ий день після початку дорошування.

Таблиця 3
Тривалість основних фенологічних періодів гортензії великолистої, 2018 р.

Сорт	Тривалість, днів		
	від початку дорошування до ...		розвитку суцвіття
	появи суцвіть	початку забарвлення суцвіть	
Adria blue (K)	16	43	27
Kronentor pink	17	45	28
Amsterdam red	16	43	27
Sneeuwbal white	16	44	28
Stolpen pink	16	44	28
Adula bicolor	17	46	29

Так, розвиток суцвіття у сортів Adria blue (K) і Amsterdam red тривав 27 днів, у сортів Kronentor pink, Sneeuwbal white і Stolpen pink 28 днів, та у сорту Adula bicolor 29 днів.

Під час росту і розвитку рослин гортензії спостерігали деяку різницю за біометричними параметрами між сортами. Найбільшу кількість пагонів на рослині формували сорти Adria blue і Amsterdam red – в середньому по 7,6 і 7,5 шт. на рослині, найменше – у сортів Kronentor pink та Stolpen pink – 5,8 та 5,6 шт. відповідно, що слало істотною різницею з контролем.

Різнилися сорти і за кількістю сформованих суцвіть на рослині. Найбільше їх формував сорт Sneeuwbal white – 6,7 шт., що було істотно вище від контрольного показника. Решта сортів за даним показником не склали істотної різниці з контролем і формували від 4,6 до 5,4 шт. суцвіть на рослину.

За типом стерильної квітки відрізнявся тільки сорт Sneeuwbal white, у якого було 7 пелюсток, в решти сортів квітки були простими, і кількість пелюсток не перевищувала шести.

Ступінь перекриття стерильної квітки був сильним у сортів Sneeuwbal white, Stolpen pink і Adula bicolor, середнім – у контрольного сорту Adria blue і слабким – у сортів Kronentor pink та Amsterdam red.

Визначення діаметра суцвіть гортензії (табл. 4) показало, що середні розміри їх коливалися в межах 13,8 – 17,1 см. Суцвіття найменшого діаметру було у сорту Sneeuwbal white і при вимірюванні склало 13,8 см. Найбільшим діаметром суцвіття відзначився сорт Amsterdam red – 17,1 см і склав істотну різницю з контрольним варіантом.

Таблиця 4

Біометричні параметри морфологічних ознак суцвіть гортензії великолистої залежно від сорту, 2018 р.

Варіант	Діаметр суцвіття, см	Висота суцвіття, см	Діаметр стерильної квітки, см
Adria blue (K)	15,2	9,3	2,1
Kronentor pink	16,4	7,6	2,6
Amsterdam red	17,1	8,5	2,7
Sneeuwbal white	13,8	9,7	1,8
Stolpen pink	14,5	7,7	2,3
Adula bicolor	15,8	8,1	3,2
НІР ₀₅	1,6	1,7	0,7

Вимірювання висоти суцвіть досліджуваних сортів не показало істотної різниці між ними. Найвищими суцвіття були у сортів Sneeuwbal white і Adria blue – 9,7 та 9,3 см в середньому, найнижчими – у сортів Stolpen pink і Kronentor pink – 7,7 та 7,6 см відповідно. Діаметр суцвіття стерильної квітки був найменшим у сорту Sneeuwbal white і становив 1,8 см. Найбільшою стерильною квіткою характеризувався сорт Stolpen pink – 3,2 см, що склало з ним істотну різницю. У решти сортів діаметр квіток був на рівні контролю.

Висновки.

Проведено порівняльну характеристику сортів гортензії великолистої за дорощування в умовах зимових теплиць типу Venlo. На підставі проведених досліджень визначено, що найбільш ранньоквітучим був сорт Adula bicolor, найвищими квітконосними стеблами характеризувалися сорти Amsterdam red та Adria blue, найкоротшими – сорти Kronentor pink і Stolpen pink. Найкрупнішим суцвіттям відзначилися сорти Kronentor pink і Amsterdam red, а найбільшого розміру стерильні квітки були у сорту Stolpen pink.

Література:

1. Гаврись І.Л. Агробіологічна оцінка сортів альстремерії при вирощуванні у плівкових теплицях // Научные труды SWorld: международное периодическое научное издание. – Иваново: Научный мир, 2016. – Вып. 3 (44) Т.7. – С. 68-71. DOI: 10.21893/2410-6720-2016-44-7-144.
2. Гаврись І.Л. Біологічна оцінка сортів тюльпана при вирощуванні у зимових теплицях // Научные труды SWorld: международное периодическое научное издание. – Иваново: Научный мир, 2017. – Вып. 47. - Т. 3. - С.81-84. DOI: 10.21893/2410-6720.2017-47.3.076
3. Методика проведення експертизи сортів рослин групи декоративних на відмінність, однорідність і стабільність / За ред. Ткачик С. О. – 2-ге вид., випр. і доп. – Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю., 2016. – 1129 с.
4. Табунщиков Н.П. Цветы и творчество. – К.: Новый друк, 2006. – 208 с.

References:

1. Havris' I.L. (2016). Ahrobiolohichna otsinka sortiv al'stremeriyi pry viroshchuvanni u plivkovikha teplytsyakh [The new alstroemeria sorts agrobiology characteristics for film greenhouses growing] in *Naučnye trudy SWorld* [Scientific works SWorld], issue 44, vol.7, pp. 68-71. DOI: 10.21893/2410-6720-2016-44-7-144.
2. Havris' I.L. (2017). Biolohichna otsinka sortiv tyul'pana pry vyroshchuvanni u zymovykh teplytsyakh [Biological evaluation of varieties of tulips growing in winter greenhouses] in *Naučnye trudy SWorld* [Scientific works SWorld], issue 47, vol.3, pp. 81-84. DOI: 10.21893/2410-6720.2017-47.3.076
3. Tkachyk S. (2016). Metodyka provedennya ekspertyzy sortiv roslyn hrupy dekoratyvnykh na vidmynnist' odnoridnist' i stabil'nist' [Methods of examinazion of plant varieties of ornamental groups for difference, homogeneity and stability] – Vinnytsya: FOP Korzun D. YU., 2016.– 1129 p.
4. Tabunshchikov N.P. (2006). Tsvety y tvorchestvo [Flowers and creativity]. – K.: N.druk. 208 p.

Abstract. *The estimation of economic and biological indicators of varieties of hydrangea macrophylla foreign selection in the conditions of winter greenhouses of Venlo type is presented. Peculiarities of passing of phenological phases of growth and development of plants depending on a grade are defined. The duration of the main phenological periods of varieties, as well as biometric parameters of morphological features of peduncles and inflorescences of hydrangea, depending on the variety.*

Key words: *variety, hydrangea macrophylla, inflorescences, winter greenhouse.*

Стаття надіслана: 16.09.2021 р.

© Гаврись І.Л.